

Bilag 3 Forvaltningernes bemærkninger til ekspertgruppens anbefalinger 2019

DEL 1. ANBEFALINGER TIL AT SÆNKE LUFTFORURENINGSNIVEAUER I KØBENHAVN

Nr.	Ekspertgruppens anbefaling	Forvaltningernes bemærkninger
1	<p>At Københavns Kommune fremover agerer efter, at al luftforurening er sundhedsskadelig for mennesker</p> <p>Københavns Kommune bør i det videre arbejde med politisk besluttede strategier, planer og indsatser have som omdrejningspunkt, at der <i>ikke</i> er en nedre grænse for, hvornår luftforurening er sundhedsskadeligt for mennesker.</p> <p>Luftforurening er et allestedsnærværende fænomen, der har store sundhedskonsekvenser for mennesker. Luftforurening udgør en stor risiko for danskernes sundhed. Med 4.200 for tidlige dødsfald årligt betyder det, at kun rygning og fysisk inaktivitet er årsag til flere for tidlige dødsfald.</p>	<p>Det er et opmærksomhedspunkt for forvaltningerne, at alle niveauer af luftforurening er sundhedsskadelige, dvs. også niveauer, som er under WHO's retningslinjer samt EU's grænseværdier.</p> <p>Forvaltningerne vurderer, at anbefalingen støtter op om mål og visioner i 'Fællesskab København' og 'Kommuneplan 2019'.</p>
2	<p>At Københavns Kommune har fokus på, at københavnere lever med sygdom, der kan skyldes luftforurening</p> <p>Københavns Kommune bør i det videre arbejde med politisk besluttede strategier, planer og indsatser have fokus på, at københavnere bliver syge af luftforurening, før de dør af den. Når Københavns Kommune forholder sig til sundhedskonsekvenser af luftforurening i kommunens arbejde, er det derfor vigtigt at se på både sygdom og for tidlig død.</p> <p>Hos børn er der fx en sammenhæng mellem trafikrelateret luftforurening og akut leukæmi. Der er også fundet sammenhæng i forhold til udvikling af astma,</p>	<p>Det er et opmærksomhedspunkt for forvaltningerne i det videre arbejde at se på alle aspekter af sundhedskonsekvenser af luftforurening i opgørelser af effekter, herunder alle sygdomme, i videst muligt omfang.</p> <p>Forvaltningerne undersøger muligheder for at få sygdomskonsekvenser af luftforurening i København undersøgt og opgjort på anden vis i forbindelse med årsrapporten 2020.</p> <p>Forvaltningerne vurderer, at anbefalingen støtter op om mål og visioner i 'Fællesskab København' og 'Kommuneplan 2019'.</p>

25. februar 2020

Sagsnummer
2020-0049459

Dokumentnummer
2020-0049459-2

Center for Sundhed og
Forebyggelse
Afdeling for Strategisk
Folkesundhed
Sjællandsgade 40, Bygning H, 3.
sal
2200 København N

EAN-nummer
5798009290359

	<p>astmasymptomer og indlæggelser med astma. Sidstnævnte viser sig bl.a., når der er tale om korttidseksposering af høje niveauer af forurening over en eller flere dage.</p> <p>Hos voksne er for nyligt eksempelvis etableret en stærk sammenhæng mellem luftforurening og type 2-diabetes, ligesom hjertekarsygdomme også over en årrække har været kædet sammen med luftforurening. Der er en også sammenhæng i forhold til lungekræft selv ved lave koncentrationer af PM_{2,5} samt bevis for, at luftforurening har en direkte forværende effekt på KOL-patienter.</p>	
3	<p>At Københavns Kommune retter henvendelse til regeringen om at give kommunerne mulighed for at forbyde brændefyring</p> <p>Københavns Kommune bør henvende sig til regeringen vedrørende ændring af gældende lovgivning, så kommunerne i Danmark får hjemmel til at forbyde brændefyring inden for egen kommunegrænse. Brændefyring reguleres statsligt, hvorfor Københavns Kommunes handlerum i dag er begrænset.</p> <p>Brændefyring er den største, lokale kilde til partikelforurening i København. Antallet af brændefyringsanlæg i Københavns Kommune er omkring 17.000, heraf er hovedparten brændeovne.</p> <p>Brændeovnene udleder på en fyringssæson (omkring fire måneder) mere end dobbelt så meget skadelig partikelforurening (PM_{2,5}), som den samlede vejtrafik (inklusive vej-, bremse- og dækslid) i København udleder på et helt år. Derfor er det vigtigt at arbejde for at forbyde brændefyring i Københavns Kommune.</p>	<p>Henvendelse til regeringen vedr. ændring af gældende lovgivning kræver en politisk beslutning i Borgerrepræsentationen.</p>
4	<p>At Københavns Kommune hurtigst muligt foretager en grundig juridisk analyse af</p>	<p>Teknik- og Miljøforvaltningen har tidligere foretaget en vurdering af kommunens handlerum ifht. at</p>

	<p>mulighederne for at begrænse brændefyring i København</p> <p>Københavns Kommune bør, indtil gældende lovgivning om brændefyring er ændret, hurtigst muligt foretage en udtømmende analyse med henblik på at afsøge kommunens muligheder for at begrænse brændefyring i København mest muligt, for eksempel via miljøbeskyttelsesloven, planloven og lignende.</p> <p>Ekspertgruppen opfordrer Københavns Kommune til hurtigst muligt på baggrund af analysen at tage det identificerede handlerum i brug.</p>	<p>udarbejde generelle retningslinjer for/lokale forbud mod brændefyring, og vurderet, at den gældende lovgivning ikke giver kommunen hjemmel til dette. Teknik- og Miljøforvaltningen vil dog få foretaget endnu en juridisk vurdering primo/medio 2020.</p>
5	<p>At Københavns Kommune undersøger, hvordan brugen af træfyrede pizzaovne i København kan mindskes</p> <p>Københavns Kommune bør undersøge omfanget af brugen af træfyrede pizzaovne og, hvordan kommunen kan forhindre etablering og tilladelse til nye træfyrede pizzaovne og lignende, for eksempel i forbindelse med behandling af byggetilladelse ved nyetablering af restaurationer. Det bør endvidere undersøges, om miljøbeskyttelsesloven eller planloven kan anvendes til at nedbringe antallet af træfyrede pizzaovne i kommunen.</p> <p>Træfyrede pizzaovne og lignende anvendes til forskel fra private brændeovne året rundt i mange timer dagligt og bidrager derfor forholdsmæssigt mere til forureningsniveauerne i København end privat brændefyring pr. ovn.</p>	<p>Teknik- og Miljøforvaltningen vurderer, at Københavns Kommune med den nuværende miljøbeskyttelseslovgivning ikke har mulighed for at lave en generel regulering og udfasning af træfyrede pizzaovne.</p>
6	<p>At Københavns Kommune sætter endnu mere ambitiøse mål for at reducere vejtrafikken i København</p> <p>Københavns Kommune bør sætte endnu mere ambitiøse mål for at reducere vejtrafikken i København. Vejtrafik med fossile brændstoffer</p>	<p>Teknik- og Miljøforvaltningen vurderer, at anbefalingen er helt på linje med en række allerede vedtagne politikker og strategier på området. Fx 'KBH 2025 Klimaplanen' og 'Kommuneplan 2019'.</p>

	<p>i København er sammen med brændefyring de største lokale kilder til luftforurening.</p> <p>Udover at skabe trængsel, støv og støj bidrager vejtrafik med fossile brændstoffer betydeligt til de sundhedsmæssige konsekvenser af luftforurening i København. Reduktion af den samlede biltrafik i Københavns Kommune kræver mere af kommunen end grøn omstilling. Det kræver for eksempel meget mindre plads til biler i byen og meget mere plads til cyklister og gående.</p> <p>Københavns Kommune har iværksat flere initiativer til reduktion af biltrafik og fremme af grøn omstilling. Det gælder blandt andet gratis parkering for elbiler fra januar 2020 og stigende parkeringstakster for benzin- og dieseldrevne biler. Ekspertgruppen støtter op om initiativerne.</p>	
7	<p>Anbefaling 7: At Københavns Kommune retter henvendelse til regeringen for at få personbiler omfattet af de skærpede nationale regler om miljøzoner</p> <p>Københavns Kommune bør arbejde aktivt for, at der hurtigst muligt træffes beslutning om, at de skærpede regler om miljøzoner inkluderer personbiler. Skærpede miljøkrav til lastbiler, busser og varebiler i større byer træder i kraft 1. juli 2020. Det er disse regler, der bør skærpes yderligere.</p> <p>Miljøzoner reguleres statsligt, hvorfor Københavns Kommune ikke har et handlerum i dag.</p>	<p>Teknik- og Miljøforvaltningen vurderer, at anbefalingen er på linje med Københavns Kommunes høringssvar til ændring af loven i 2019.</p> <p>Københavns Kommune havde i korte træk følgende kommentarer til lovforslag om miljøzoner:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Personbiler bør indgå i lovforslaget med særskilte emissionskrav. 2. Krav til lastbiler, busser og varebiler bør skærpes 3. Der bør stilles krav om lukkede partikelfiltre på ældre køretøjer og opgraderede køre- køretøjer skal have påmonteret virkende SCR-katalysator. 4. Mulighed for zoner med særlige krav indenfor miljøzonen bør indarbejdes i lovgivningen. 5. Mulighed for at stille krav til arbejdsmaskiner, motorcykler, knallerter og havnetrafik

8	<p>Anbefaling 8: At Københavns Kommune i alle relevante undersøgelser og analyser på områderne for trafik, klimatilpasning og grøn omstilling vurderer sundhedskonsekvenser af luftforurening</p> <p>Københavns Kommune bør sikre, at der i kommunens arbejde på områderne for trafik, klimatilpasning og grøn omstilling foretages både analyser af sundhedskonsekvenser og vurderinger af initiativer, der ændrer forhold, der påvirker luftforurening. Luftforurening udgør en stor risiko for danskernes sundhed. Derfor er det særlig vigtigt at forholde sig til afledte effekter af ændringer på for eksempel trafikområdet samt området for klimatilpasning, så de ikke forårsager <i>mere</i> luftforurening og dermed flere døds- og sygdomstilfælde blandt københavnere.</p> <p>Københavns Kommune har blandt andet afsat penge til analyse af grøn omstilling af biltrafik i København, analyse af reduktion af biltrafik i Indre By og Brokvarterene, samt analyse af biltrafik og Metropolzonen. Ekspertgruppen støtter op om det igangsatte arbejde.</p>	<p>Forvaltningerne er generelt opmærksomme på mulige afledte effekter af klima- og trafiktiltag for luftforurening og sundhedskonsekvenser heraf. Forvaltningerne kan potentielt udarbejde et budgetønske for 2021 for udarbejdelse af en tværforvaltningsmæssige model for vurdering af sundhedskonsekvenser af luftforurening, der følger af kommunale initiativer, der direkte eller indirekte påvirker luftkvaliteten i København.</p> <p>Teknik- og Miljøforvaltningen arbejder eksempelvis i regi af 'KBH 2025 Klimaplanen' med at udvikle metoder til at medtage andre reduktionseffekter end CO₂ i forhold til projekter/tiltag.</p> <p>Forvaltningen følger desuden løbende op på samfundsøkonomiske metoder for værdisætning af sundhedseffekter ifm. overflytning af trafik fra bil til cykel og gang.</p>
9	<p>At Københavns Kommune arbejder for at få etableret et ambitiøst vejafgiftssystem, der kan regulere trafikken i København</p> <p>Københavns Kommune bør iværksætte en række initiativer med henblik på, at der i fremtiden etableres forskellige vejafgifter, der kan regulere trafikken i København blandt andet for at mindske københavnernes eksponering for luftforurening. Det anbefales i denne sammenhæng, at kommunen anvender et andet ord for afgiftsregulering af trafik end 'betalingsring'. Det kunne for</p>	<p>Teknik- og Miljøforvaltningen vurderer, at eksempelvis <i>intelligent roadpricing</i> kan være et effektivt redskab til at regulere biltrafik i København, forudsat at der skabes kommunal lovhjemmel til dette. Københavns Kommune har gennemført en analyse af et nationalt roadpricing-system med fokus på økonomi og trafikale effekter i København. Analysen forventes afrapporteret til Teknik- og Miljøudvalget i foråret 2020.</p> <p>Borgerrepræsentationen har på møde den 19. september 2019 besluttet at rette henvendelse til regeringen vedrørende muligheder for roadpricing, når analysen er klar.</p>

<p>eksempel være ordet 'mobilitetsafgift'.</p> <p>Vejafgifter i Danmark reguleres statsligt, hvorfor Københavns Kommune i dag ikke har et handlerum.</p> <p>Københavns Kommune har blandt andet afsat penge til analyse af de trafikale effekter i København af et nationalt roadpricing-system. Ekspertgruppen støtter op om det igangsatte arbejde.</p>	
---	--

DEL 2. ANBEFALINGER TIL AT MINDSKE BORGERNES EKSPONERING FOR EKISTEREDE LUFTFORURENING I KØBENHAVN

Nr.	Ekspertgruppens anbefaling	Forvaltningernes bemærkninger
10	<p>At Københavns Kommune iværksætter initiativer for at beskytte københavnere mod eksisterende luftforurening fra vejtrafik</p> <p>Københavns Kommune bør igangsætte initiativer med henblik på at beskytte borgerne fra eksisterende luftforurening fra vejtrafik på steder i byen, hvor mange borgere og/eller særlige udsatte grupper færdes og luftforureningen er høj.</p> <p>Det kan eksempelvis være omdirigering af blød trafik til mindre befærdede gader i byen, etablering af cykelgader, etablering af flere gågader, eller etablering af grønne cykelstier med større afstand til trafikerede veje.</p>	<p>For at beskytte københavnere mod sundhedsskadelig luftforurening kan der igangsættes initiativer på tværs af Sundheds- og Omsorgsforvaltningen samt Teknik- og Miljøforvaltningen, der beskytter borgerne mod eksponering på gadeniveau. Der vil kunne sættes ind, hvor forureningen er størst, og hvor mange mennesker færdes.</p> <p>Forvaltningerne vurderer, at det er væsentligt at se på, hvordan man kan reducere og omdirigere kilde til forurening (biltrafik) og derigennem mindske cyklister og fodgængeres eksponering for sundhedsskadelige partikler og NOx.</p> <p>Konkrete initiativer vil forudsætte tilførsel af nye midler.</p>
11	<p>At Københavns Kommune udarbejder et kort til borgerne, der skal gøre det nemmere at vælge ruter i byen med lav luftforurening</p> <p>København Kommune bør udarbejde et vejledende kort over kommunen, hvor der markeres ruter på mindre luftforurenede strækninger målrettet bløde trafikanter (fodgængere og cyklister) og særligt sårbare grupper (børn, gravide, ældre</p>	<p>Forvaltningerne undersøger, om der i 2020 på baggrund af data om luftforurening i København kan udarbejdes en luft-kort, der er tilgængelige via kommunens hjemmeside.</p> <p>Arbejdet koordineres ml. flere forvaltninger. Forvaltningerne vurderer, at der i den sammenhæng kan informeres om de alternative ruter, der allerede er etableret, som fx de grønne cykelruter der er en del af kommunens cykelstinet.</p>

	<p>eller borgere med kronisk sygdom). Det skal være nemmere at vælge ruter rundt i byen med lav eksponering for luftforurening.</p> <p>Måden og tidspunktet borgerne bevæger sig rundt i byen har betydning for borgernes eksponering for luftforurening. Det er muligt at reducere egen eksponering for luftforurening ved at vælge mindre trafikerede veje, parker eller grønne stier, og hvis muligt færdes udenfor myldretiden.</p>	Arbejdet vil være inden for rammen af eksisterende indsats.
12	<p>At Københavns Kommune oplyser københavnere om sundhed og luftforurening og giver borgerne råd til at mindske egen eksponering</p> <p>Københavns Kommune bør igangsætte en styrket, velfunderet oplysningsindsats med fokus på at informere borgerne om luftforurening og sundhed, samt give borgerne viden om at mindske egen eksponering for og bidrag til luftforurening i København. Det er især vigtigt at være opmærksom på oplysning til grupper af borgere, som er særligt følsomme overfor luftforurening (børn, gravide, ældre, borgere med kronisk sygdom).</p>	<p>I 2. kvartal 2020 lancerer Sundheds- og Omsorgsforvaltningen en folkesundhedskampagne om luftforurening. Arbejdet koordineres på tværs af forvaltningerne. Kampagnen planlægges ift. at fremme sunde og grønne transportformer fx cykling og gang.</p> <p>Arbejdet vil være inden for rammen af eksisterende indsats.</p>
13	<p>At Københavns Kommune oplyser københavnere om, hvor sundhedsskadeligt det er at brændefyre</p> <p>Københavns Kommune bør oplyse københavnere om, hvor meget brændefyring forurener, og hvor sundhedsskadeligt det fx er at bruge brændeovn. I oplysningsindsatsen bør være fokus på partikelforurening af luften udendør og indendørs.</p> <p>Oplysning af borgerne kan anspore til at mindske brug af brændefyring. Brændeovne udleder, som tidligere skrevet, mange sundhedsskadelige partikler til luften udenfor, men har også stor betydning for</p>	<p>Jf. bemærkning til anbefaling 11.</p> <p>Anden del af folkesundhedskampagnen vil have fokus på brændefyring. Denne del af kampagnen lanceres i efteråret 2020. Arbejdet koordineres på tværs af forvaltningerne.</p> <p>Arbejdet vil være inden for rammen af eksisterende indsats.</p>

	<p>indeklimaet. Ved at undgå brug af brændefyring kan københavnernes reducere deres bidrag til den samlede luftforurening i byen samt egen eksponering i eget hjem betydeligt.</p>	
14	<p>At Københavns Kommune opdaterer borgerinformation med relevans for sundhed og luftforurening</p> <p>Københavns Kommune bør foretage en systematisk gennemgang og opdatering af kommunens eksisterende kommunikation og information om luftforurening til borgerne. Det samme gælder kommunikation på områder, der er relateret til sundhed og luftforurening, herunder for eksempel brug af brændeovn, brug af grill, brug af blåsteder, brug af åben ild, information til turister og lignende.</p> <p>Det er vigtigt, at Københavns Kommune har opdateret information om sundhed og luftforurening på baggrund af den nyeste viden på området, der er tilgængelig for københavnernes. Borgerne skal kunne finde korrekt og aktuel viden om sundhed og luftforurening på kommunens hjemmeside.</p>	<p>Forvaltningerne vurderer, at en systematisk gennemgang og opdatering af kommunens oplysning og information til borgere og virksomheder om luftforurening og sundhed er en tværforvaltningsmæssig opgave.</p> <p>Arbejdet kan ikke løftes inden for rammen af eksisterende indsats.</p>

DEL 3. ANBEFALINGER TIL YDERLIGERE UNDERSØGELSER I 2020

Nr.	Ekspertgruppens anbefaling	Forvaltningernes bemærkninger
15	<p>At Københavns Kommune arbejder videre på at belyse sundhedskonsekvenser af luftforurening forskellige steder i byen og for forskellige grupper af københavnere</p> <p>Københavns Kommune bør arbejde videre på at belyse de sundhedsmæssige konsekvenser af luftforurening i København. Det gælder særligt i forhold til at belyse lokale forskelle mellem bydele og steder, hvor der er høj forurening, og hvor mange københavnere færdes, eller hvor</p>	<p>Forvaltningerne undersøger, hvordan det i 2020 er muligt at anvende Googledata til yderligere analyser på området for sundhed og luftforurening i den nuværende indsats, som i så fald kan indgå som grundlag for årsrapport 2020, samt ekspertgruppens anbefalinger 2020.</p> <p>Arbejdet i 2020 vil være inden for rammen af eksisterende indsats.</p>

	særligt sårbare grupper udsættes for høj luftforurening. Det videre arbejde bør baseres på blandt andet data fra Google AirView-projektet i København, samt på tilgængelig viden om geografisk fordeling af helbredsskadelige luftforureningskomponenter.	
16	<p>At København Kommune får udarbejdet en følsomhedsanalyse af sodpartikler i København</p> <p>Københavns Kommune bør udbygge vidensgrundlaget for at vurdere de sundhedsmæssige konsekvenser af luftforurening med en følsomhedsanalyse af sodpartikler i København.</p> <p>Forskning indikerer, at der er stor forskel på de sundhedsskadelige konsekvenser af de forskellige typer af partikler under betegnelsen PM_{2,5}. Særligt sodpartikler har store negative sundhedsmæssige konsekvenser for mennesker og stammer i København typisk fra den lokale trafik og brændefyring.</p>	<p>Sundheds- og Omsorgsforvaltningen undersøger, hvorvidt det er muligt i 2020 at få udarbejdet en følsomhedsanalyse af sodpartikler af PM_{2.5} i København, som kan indgå som grundlag for årsrapport 2020, samt ekspertgruppens anbefalinger 2020.</p> <p>Forvaltningerne vurderer, at en følsomhedsanalyse ligeledes vil kunne bruges i forbindelse med den baseline, der skal udarbejdes ift. C40-deklarationen om ren luft, som Københavns Kommune tiltrådte i oktober 2019.</p> <p>Arbejdet med følsomhedsanalyse i 2020 af sodpartikler vil være inden for rammen af eksisterende indsats.</p>